

Archeologia

Pierwsze ślady osadnictwa na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego i jego otuliny sięgają paleolitu. Zwarte kompleksy leśne Puszczy Drawskiej nie sprzyjały osadnictwu, dlatego zasiedlano jedynie enklawy żyznych gleb oraz polany i łąsiny bezleśne. Liczniejsze pozostałości osad ludzkich znane są ze średniej epoki kamiennej, sprzed ok. 6 tys. lat. Myśliwsko - rybackie społeczności, osiedlając się w obrębie Puszczy Drawskiej, korzystały z obfitości ryb i zwierzyny urozmaiconego obszaru leśno-jeziornego. W mezolicie obszar ten był jednym z najintensywniej zasiedlonych regionów niżu europejskiego. Ślady ludzkiej bytności, głównie drobne narzędzia kamienne, znajdowano najczęściej na piaszczystych wyniesieniach w pobliżu wód. Do najstarszych znalezisk archeologicznych należy paleolityczne palenisko o kamiennej konstrukcji z Radęcina oraz paleolityczna chata-szałas odkryta w Jaglisku, na obrzeżu otuliny DPN. Na opisywany obszar najstarsza ludność przybyła z nad Dunaju, zajmowała się rolnictwem i reprezentowała kulturę ceramiki wstęgowej. Prowadziła gospodarkę kopieniacką używając motyk kamiennych. Inna grupa, zajmująca się uprawą roli i hodowlą, reprezentowała kulturę pucharów lejkowatych. W neolicie pojawiła się trzecia grupa ludności zaliczana do tzw. kultury ceramiki sznurowej, a trudniła się głównie pasterstwem. Następnie grupa ta weszła w skład tzw. wczesnobrązowej kultury Polski północnej. We wczesnej epoce żelaza, tutejsze ziemie znalazły się w zasięgu kultury łużyckiej, a zamieszkująca je ludność nie była jednolita etnicznie i na Pomorzu nie może być kojarzona z ludnością prasłowiańską. W III okresie epoki brązu w Drawnie istniało ciepłopalne cmentarzysko, na którym odkryto ceramikę guzową, bransoletę i szpilę brązową zwiniętą w uszko. Okres wpływów rzymskich (III-V wiek n.e.) był czasem kontaktów handlowych z ludnością prowincji Imperium Rzymskiego, wówczas Pomorze zamieszkiwały ludy germańskie, związane z plemionami nadbałtyckimi.

Na obszarze otuliny Drawieńskiego Parku Narodowego znajdują się zabytki archeologiczne posiadające własną formę terenową, widoczną na powierzchni ziemi, są to: grodzisko nad Drawą na północ od Drawnika, ruiny zamku w Drawnie, cmentarzysko kurhanowe nad jez. Dominikowo Wielkie oraz w granicach DPN tzw. Szwedzkie Szańce - umocnienia z czasów wojny 30-letniej koło rezerwatu Zawilcowe Lasy.

Opisywany teren w okresie wczesnego średniowiecza zamieszkiwała ludność słowiańska, następnie cały obszar znalazł się w obrębie działalności plemion pomorskich. Okolice Drawna wraz z Pomorzem Zachodnim Mieszko I włączył do państwa polskiego, jednak dążenia książąt pomorskich do rozluźnienia więzi z Polską powodowały ciągłe utarczki zbrojne. Na początku XIII wieku granica wielkopolsko-pomorska została przesunięta na północ, powyżej Choszczna i Drawna,

a cały teren wszedł w skład Wielkopolski. W wyniku waśni między książętami wielkopolskimi a pomorskimi, po śmierci Przemysła II, nastąpiły znaczące zmiany dla tego obszaru - teren aż po Gwdę opanowali margrabiowie brandenburscy. Stał się częścią Nowej Marchii. Wtedy pojawił się ród rycerski Wedłów, który odegrał znaczącą rolę dla tych ziem. Wedlowie występowali, w potyczkach z książętami pomorskimi, po stronie Brandenburgii, ale później oddali swe posiadłości Polsce. W drugiej połowie XIV wieku Ziemia Wałecka z Tucznem i Człopą powróciła do Polski, a granica wielkopolsko-brandenburska ustaliła się aż do wieku XVIII na linii dolnej Drawy i Płocicznej, z niewielkimi zmianami. Od początku XV wieku rozpoczęło się na tym terenie panowanie krzyżackie, gdyż Zakon nabył Nową Marchię jako zastaw pożyczki. Okres ten był pełen niepokoju i obfitował w potyczki i bitwy między poplecznikami Zakonu a jego przeciwnikami, co skończyło się sprzedaniem Nowej Marchii w 1454 roku elektorowi brandenburskiemu.

Od średniowiecza po wiek XIX trwał z nierównym nasileniem proces kolonizacji Puszczy Drawskiej, w jego toku wiele powstałych osad pustoszało i było lokowanych na nowo. W okresie średniowiecza miała miejsce akcja kolonizacji, w której ważną rolę pełniły zakony. Pierwsze nadania otrzymali joannicy, ale nie mieli większego znaczenia w dziejach Nowej Marchii, natomiast zakon cysterski wywodzący się z Francji w sposób istotny zaznaczył swoją bytność na tym obszarze. Od 1293 roku istniało opactwo cysterskie w Bierzwniku. Zakon o obowiązku pracy na roli budował tamy i jazy, osuszał podmokłe tereny, karczował lasy, zagospodarowywał nieużytki i budował młyny. W latach trzydziestych XVI wieku likwidowano dobra cysterskie i weszły one w skład bierzwnickiej domeny państwowej.

Lokacja nowych osad i zaludnianie opustoszałych wsi Puszczy Drawskiej miało miejsce w XVI wieku, w okresie względnego spokoju na tym obszarze. Swoją akcję kolonizacyjną prowadził Rüdiger Wedel z Drawna, powstały wtedy: Brzeziny, Dominikowi, Głusko, Ostrowiec, Krępa, Niemieńsko, Nowa Korytnica, Nowa Studnica, Miradz, Rościn, Sitno, Brzeźniak. Następną akcją kolonizacyjną prowadzoną była przez brandenburską domenę państwową i odbyła się w XVII wieku. Powstało wtedy Radachowo, nową lokalizację, przy drodze solnej z Wielkopolski do Kołobrzegu, zyskał Zatom. W wyniku kolonizacji fryderycjańskiej założono wsie Łęczyn, Mostniki, Moczele, a w końcu XVIII wieku i na początku XIX powstały wsie folwarczne, jak Święciechów, Podegrodzie, Borowiec, Dłusko, Konotop. Od połowy XIX wieku, po wcześniejszych akcjach kolonizacyjnych w Puszczy Drawskiej, zaczął się stopniowy proces wycofywania się osadnictwa z lasów. Obecne tereny Drawieńskiego Parku Narodowego przez cały XIX wiek znajdowały się pod administrowaniem pruskim, jedynie okolice Przesiek w latach 1815-1918 należały do Wielkiego Księstwa Poznańskiego z pozorami polskiej autonomii. Pozostały teren wchodził w skład Brandenburgii, Pomorza i Prus Zachodnich. W latach 1922-1938 opisywane obszary wchodziły w skład tzw. Marchii Granicznej. Teren ten zawsze znajdował się na pograniczu i tak jest do dziś, kiedy to dzieli się między trzy województwa: zachodniopomorskie, lubuskie i wielkopolskie.

Data wydruku: 18.05.2026 15:06:24

Adres URL: <http://www.dpn.pl/archeologia>